

BOEKBESPREKINGEN

Isaac da Costa, *Vijf en twintig jaren. Een lied in 1840*. Naar het handschrift uitgegeven, ingeleid en van aantekeningen voorzien door Dr. W. J. C. Buitendijk. Uitgegeven in Klassiek letterkundig Pantheon, W. J. Thieme & Cie te Zutphen 1978, 96 blz., f 14,50.

De tekst van Da Costa's niet onvermaarde gedicht uit 1840 was en is nog steeds opmerkelijk. Alleen al daarom is het de moeite waard om de hier genoemde uitgave aan te schaffen. Maar ook op de voortreffelijke inleiding van Buitendijk wil ik attenderen. Zo behoort een inleiding er uit te zien. Zakelijk, helder, bondig en zeer instructief wordt Da Costa's gedicht in de context van zijn tijd, zijn leven en zijn overtuigingen geplaatst. Ruime aandacht wordt uiteraard geschonken aan specifiek literaire en poëtische aspecten. Op een overtuigende wijze wordt de lezer op de hoogte gebracht van datgene wat hij bij de lezing (beter: bij het voordragen en het horen) van het gedicht mag bedenken. Een enkele keer zijn de opmerkingen van Buitendijk zo geformuleerd dat men er graag op zou willen doorpraten. Bijvoorbeeld waar hij (21) zich bij de mening van Potgieter aansluit: "Hier legt Potgieter de vinger op de wonde plek, op het manco niet alleen van Da Costa, maar van het reveil als zodanig. Da Costa's poëzie is middel, maar waartoe? Tot verkondiging, maar niet . . . tot verbetering van 'het lot des volks'".

Wie in het letterkundig en geestelijk leven van de negentiende eeuw is geïnteresseerd zij het hier aangekondigde boekje van harte aanbevolen.

A. C. Honders

69

Anton Korteweg en Wil Idema, *Vinger Gods, wat zijt gij groot*. De Arbeiderspers te Amsterdam 1978, 325 blz., f 36,50.

Deze paperback bepaalt ons bij een onderdeel van de Nederlandse negentiende-eeuwse kerkgeschiedenis: de dominee-dichters. Een recensie is in *DNK* op zijn plaats. Maar zij is verre van eenvoudig. Welke pretentie heeft het werk? Wil het meer zijn dan een journalistieke, voor een groot publiek bestemde, inleiding? Mogen wetenschappelijke maastaven aangelegd worden? Zo ja, waarom ontbreekt de annotatie? Laten wij echter daarover niet vallen. Het is op zichzelf imponerend - verheugend dat De Arbeiderspers een dergelijke publicatie in zijn fonds wilde opnemen. Het boek verradt deskundigheid en is met verve geschreven. Wie (gelijk uw recensent) van bloemrijk proza houdt kan terecht.

Wij zullen evenmin veel aanmerking maken op de aangebrachte selectie. Het gaat om een commentaar op en bloemlezing uit de gedichten van N. Beets J. P. Hasebroek, B. ter Haar, J. J. L. ten Kate en E. Laurillard. Wie opmerkt dat er méér dominee-dichters zijn geweest (bijvoorbeeld P. A. de Génestet, J. de Liefde, A. Pierson) zal van de auteurs gelijk krijgen. Maar zij beperken zich tot "predikanten die rond het midden van de negentiende eeuw de kansel bestegen, een gezegende leeftijd bereikten, een fraaie maatschappelijke loopbaan mochten volgen - hoogleraar, of predikant in Amsterdam - en een grote poëtische productiviteit aan den dag legden" (300). Dit is uiteraard hun goed recht. Wel mag dan bezwaar worden aangetekend tegen het gebruik van het